

politika

NOVO LICE ŠEFA SDP-a DAVOR BRUKETA OSOBNO PRIPREMA I BRIFIRA MILANOVIĆ

FOTO TOMISLAV ČUVELJAK

OSJETLJIVI POLITIČARI
 Mirela Španjol Marković kaže da postoji razlika između biznismena i političara te da biznismeni ne plaćaju konzultacije da im se laska

INAPISALA/ ORHIDEA GAURA

Što se dogodilo sa Zoranom Milanovićem? Čovjek koji je nekad slovio za arogantnog i bahatog mnoge je ugodno iznenadio tijekom predstavljanja Kukuriku koalicije kao i recentnim medijskim nastupima. Za njegovu transformaciju od donekle neomiljenog vođe opozicije u lidera u kojeg su uprte oči nacije, zaslužan je i pristup koji je pokazao u prvim tjednima kampanje. Unatoč brojnim niskim udarcima iz HDZ-a, prozivanju pojedinih članova Kukuriku koalicije zbog prezimena, pričama o crvenoj Hrvatskoj i sličnom zabavom za šire mase, Zoran Milanović nije uzvrao istom retorikom niti prihvatio taktiku negativne kampanje. Čak je i nakon pokretanja istrage protiv HDZ-a rekao da u SDP-u nemaju namjeru likovati. Drugim riječima, Zoran Milanović izgleda potpuno smireno, staloženo, ne da se smesti i ne radi pompu ni od čega, već je usmjeren na promoviranje programa Kukuriku koalicije i sebe osobno u najboljem svjetlu. Pozitivne kritike na njegov račun glase od toga da je postao blaži, srdačniji i pristupačniji, do toga da puno jasnije izražava svoje stavove pa čak i da je postao simpatičan. Sve to nije se dogodilo preko noći, već je rezultat višemjesečnog rada stručne ekipe suradnika s vodom SDP-a i Kukuriku koalicije i kandidatom za budućeg hrvatskog premijera.

DJELOTVORAN PRISTUP

Nekadašnja voditeljica i urednica na Radiju 101 Zinka Bardić, glavni je strateg PR dijela SDP-ove kampanje, dok im agencija Bruketa & Žinić radi dizajn. Ono što se ne zna, a što je zanimljivo je otkriće da i sam dizajner odnosno brend menadžer Davor Bruketa radi osobno sa Zoranom Milanovićem, što je informacija koja kruži PR-ovskim krugovima, a koju iz krugova SDP-a i agencije Bruketa&Žinić demantiraju. Ako je to točno, takav je pristup nadasve neobičajan, ali očito djelotvoran. Prema informacijama koje

FOTO JOSIP REGOVIĆ

OD AROGANTNOG VOĐE OPOZICIJE, ZORAN MILANOVIĆ POSLJEDNJIH SE TJEDANA POČEO SVE VIŠE PONAŠATI KAO **BLAG, STABILAN I SIMPATIČAN** BUDUĆI PREMIJER, ZA ŠTO SU ZASLUŽNI SAVJETI TIMA PR STRUČNJAKA ZADUŽENIH ZA POPRAVLJANJE NJEGOVA NARUŠENOG IMIDŽA

DVIĆA ZA NASTUPE, TE JE PROMIJENIO NAČIN NA KOJI SE ON OBRAĆA JAVNOSTI

**NEOČEKIVANI
NASTUP**
Zoran Milanović iznenadio je javnost kad je, nakon objave DORH-a o pokretanju istrage protiv HDZ-a, izjavio da u SDP-u nemaju namjeru likovati

Predizborna metamorfoza **Zorana Milanovića**

je dobio Aktual, Davor Bruketa osobno priprema i brifira predsjednika SDP-a za nastupe. Nije poznato koristi li pritom Bruketa i eventualno drugi koji rade s Milanovićem uobičajene tehnike kakve koriste PR stručnjaci u pripremi svojih kandidata, a jedna od prvih je pregledavanje prijašnjih snimki da bi se kandidatu ukazalo gdje najviše griješi. Druga važna stepenica je naučiti kandidata kako što jednostavnije odgovarati na pitanja i svesti svoju poruku na najkraće moguće vrijeme. Isto tako, stručnjaci pripremaju kandidate na sva moguća pitanja koja bi im mogla biti postavljena i uče ih kako na pozitivan način na njih odgovarati. Pritom često koriste i kamere te simuliraju situaciju uobičajene televizijske emisije. Ili se radi klasično sučeljavanje dvojice kandidata gdje netko drugi glumi protivničkog kandidata ili simulacija talk showa s više sugovornika. Javna je tajna da se ponekad koriste i usluge renomiranih novinara ili profesora s fakulteta.

DODVORAVANJE MASAMA

Ono što je bilo neuobičajeno, a što se moglo primijetiti do prije nekog vremena bilo je to da se Zoran Milanović na jedan period gotovo potpuno bio povukao iz javnosti. Čak se nije upuštao ni u saborske polemike, već se držao po strani. Među PR stručnjacima moglo se čuti da je taktika da se vođa opozicije jednostavno sakrije, ravna katastrofi. „Ne mislim da je Zoran Milanović arogantan i bahat“, kaže profesorica Mirela Španjol Marković, vodeća hrvatska trenerica poslovne retorike i javnog nastupanja, vlasnica agencije Ciceron komunikacije i autorica knjige „Moć uvjeravanja“, „imao je nekoliko nastupa u kojima se nije snašao i možda je ostavio takav dojam, proglasili su ga arogantnim i bahatim, to su ljudi uzeli zdravo za gotovo i to ga je pratilo. I za Sanadera se govorilo da je arogantan, ali su ljudi to ignorirali jer je u prvom planu bila njegova vještina zbog koje su mu sve praštali. No, kod Milanovića je stvar i u tome što je on kao intelektualac podcjenjivao neke trikove i tehnike utjecaja na ljude i nije se želio dodvoravati masama. S druge strane, mislim da se čak previše drži toga što mu kaže PR agencija, jer su mu oni očito savjetovali da se neko vrijeme ne pojavljuje u javnosti zato što ima takav imidž. Njemu je ta etiketa jako smetala i to se na njemu vidjelo.“ Kako se sada pokazuje, u periodu kad se činilo da Zoran Milanović šuti, on je itekako osluškivao i pripremao se za „rebrandiranje“ svog lika i djela. „On je morao proći transformaciju od izoliranog stranačkog lidera u narodnog čovjeka, a ne vješto biti zaštićen od svojih stranačkih čuvara. Vidi se da je radio na svom nastupu“, kaže Kresimir Macan, cijenjeni stručnjak za političku komunikaciju, vlasnik agencije za odnose s javnošću Mangura. Ključno pitanje

je zašto to Milanović nije učinio prije. Mirela Španjol Marković poznaje Zorana Milanovića još iz vremena kad je predsjednik stranke bio Ivica Račan, i često ga dobronamjerno kritizira. „Već su mu tada mnogi govorili da bi trebao poraditi na svom nastupu i tada je i bilo vrijeme za to. Kao konzultant, stalno naglašavam da je pravi trenutak za učenje onaj kad izgubite izbore. No, kod Zorana je u pitanju istinsko uvjerenje, a to je smatrao i pokojni Račan, da je to on kakav je, autentičan i da bi sve drugo izgledalo umjetno, namješteno, da to ne bi bio on. Dijelom ima pravo jer mi o njemu nemamo izvještajnu sliku kao što smo, recimo, imali kod Sanadera, koji je radio na sebi“, kaže Mirela Španjol Marković.

Upravo tim dijelom najviše se bave mozgovi

Marković. Upravo to su mnogi zamjerali i Zoranu Milanoviću koji je prije znao koristiti i neke latinske izraze.

„Klijentima u startu kažem: 'Ako želite nešto napraviti i poboljšati na sebi, morate biti spremni na promjene.' U biznisu mi se ne događa klijent koji to odbija jer ne odvaja svoj novac da bih mu ja laskala. Zoran Milanović, recimo, ima izvrsne argumente i to ne treba mijenjati, ali bi mogao poraditi na neverbalnoj komunikaciji i na glasu koji je napet. Vesna Pusić je prije imala više profesorski nastup, ali je shvatila da ne smije na glasače gledati kao na publiku kojoj ona daje ocjenu, već da su oni ti koji ocjenjuju nju.“

Ankica Mamić, vlasnica IM&C agencije, radi s Radimirom Čačićem i kaže da bi svaki političar

VAŽAN JE DOJAM
 Ankica Mamić (lijevo), vlasnica agencije IM&C, već dugo radi s Radimirom Čačićem za kojeg kaže da je karizmatičan, ali je zbog krupnog stasa znao djelovati napadno pa je učio smirenije nastupati

kampanje takozvani „spin doktori“ odnosno cijeli tim ljudi koji stoje iza političara od šefa kampanje, glasnogovornika, kreativnog direktora i političkog savjetnika. Peta kategorija su PR savjetnici koji se bave takozvanim „dnevničkim bitkama“. To se stručno naziva „war room“ ili situacijska soba iz koje se upravlja kampanjom. „To je tim za brze uzvrate jer je brzina reagiranja na neku temu često presudna. Vjeronauk u školama u kampanji 2007. pretvoren je glavnu izbornu temu i to je okrenulo glasače protiv SDP-a“, smatra Kresimir Macan.

PUNO UČITI I RADITI NA SEBI

Jedan od najvećih problema je što političari ne znaju prilagoditi poruke razini prosječnog birača koji je, uvjetno rečeno, njihov kupac. „Njihov je problem što misle da, ako govore komplicirano, djeluju učeno, a zapravo djeluju zbunjajuće i konfuzno“, smatra Mirela Španjol

trebao puno učiti i raditi na sebi, bez obzira na to koliko dugo bio u politici jer se vrijeme i okolnosti mijenjaju. „Ratko je karizmatična osoba, o njemu svi imaju neko mišljenje, ali on je ujedno i visok i krupan čovjek. To može biti i prednost i mana, ovisi kako time upravljaš. Tako je nekad u diskusijama znao izgledati agresivno jer kad čovjek od sto kilograma samo nešto glasno kaže, to može izgledati kao da vas napada. Znali smo pregledavati snimke i on nije imao dojam da nekog napada. To je slučaj kad su neka osoba i njegovu javnu percepciju u potpunosti diskrepanciji. Što je veća razlika između vašeg imidža i onog što vi zapravo jeste, veći je stres. No, ljudi to ne čitaju razumom, već s osjećajima i tu je ključ uspjeha ili neuspjeha svakog političara, izazvati kod birača pozitivnu emociju“, kaže Ankica Mamić. Ona kaže i da je kod Radimira Čačića bio problem što se često služio ironijom, a ironija je opasna jer je ne može prenijeti svaki medij.

Osim Vesne Pusić, najviše pozitivnih promjena stručnjaci su uočili na Dragutinu Lesaru kojeg mnogi vide kao iznenađenje ovih izbora. Njegova retorika možda jest u kategoriji populističkih, ali kad govori, on govori o konkretnim stvarima. „Lesar dobro radi. Nedavno je jedini rekao da neće uzeti privilegiranu zastupničku mirovinu. I kazao je da, kad je on to predlagao u Saboru, nitko nije bio za njegov prijedlog. On raste, jer ne kalkulira“, rekao je Krešimir Macan u intervjuu za Novi list. No, marketinški stručnjaci kao majstora par excellence navode Ivu Sanadera.

SANADER, MAJSTOR PREDSTAVLJANJA
 „Napredak se najviše vidio kod bivšeg premijera koji je intenzivno radio s iskom stručnjakom

FOTO: MARKO FERIĆ/PHOTOLIA

uzima zdravo za gotovo i prestaje u tome biti autentična“, analizira Mirela Španjol Marković. Prema njezinu mišljenju, Jadranka Kosor koristi tehniku premošćivanja. Koje god joj se pitanje postavi, ona dolazi na dvije-tri ključne stvari koje si je zadala, poput „crvene Hrvatske“. Ispada da se uopće ne obraća sugovorniku niti odgovara na pitanje, već svaku priliku koristi kao selfmarketing i predizbornoj kampanji za one koji gledaju taj program. I dok neki hvale upravo tu njezinu vještinu kao prednost, drugi smatraju da je time postala previše iritantna jer nema više sadržaja. No, Jadranku Kosor nikako ne bi trebalo podcijeniti, bez obzira na negativnu poziciju u kojoj se HDZ trenutno nalazi jer, koliko god mnoge iritirala ili ne, kod velikog dijela birača u stanju

PR stručnjak Krešimir Macan kaže da se Jadranka Kosor za razliku od Milanovića stalno smije

FOTO: TOMISLAV ČUVELJAK

P. J. Marom, s tim da ne treba zaboraviti da je Ivo Sanader završio teatrologiju i puno vještina utjecaja na publiku savladao kroz temeljno obrazovanje što većina naših političara nema“, kaže Mirela Španjol Marković i nastavlja: „Dragutin Lesar isto jako puno radi na sebi, točno se vidi kako koristi neke tehnike, kod njega ima i populizma, a koristi i slike i metafore, što recimo nedostaje Zoranu. S druge strane, mislim da Jadranka Kosor nije svjesno radila na svom nastupu, ali je imala jako dobrog učitelja, a to je Sanader. Ona ima i iznimno ugodan glas, dikciju, a osim toga bila je novinarka i zna kako te ljudi mogu poslušati. No, sada je u fazi u koju svi političari dospjeli kad-tad, ne samo naši, a to je faza koja se u psihologiji zove slijepa pjega ili iz prometnog žargona mrtvi kut, kad sama sebe više ne vidi i ne čuje, a okružila se ljudima koji joj povlađuju i govore joj da je dobro ono što nije dobro ili joj savjetuju stvari koje ona

je izazvati emocije. Krešimir Macan nedavno je naveo kako se Jadranka Kosor, za razliku od Zorana Milanovića, stalno smije. Drugo, ona je kao žena u određenoj prednosti jer zna pokazati suosjećanje. Bez obzira na to bilo to politički opravdano ili ne, sjajno je kako je priču o Dakovštini uspjela preokrenuti u svoju korist i još dobiti simpatije radnika. Naravno, to je napravila na račun poreznih obveznika, ali nitko ne može ostati imun kad vidi premijerku kako grli radnice koje su mjesecima čekale otpremnine. Mnogima je Jadranka Kosor simpatična i kad na skupovima HDZ-a pleše na taktove pjesme „Svijet voli pobjednike“ s Indrirom iz grupe Colonia, a, ako ništa drugo, time je i svojim kritičarima dala puno materijala za priču. I najteže situacije zna preokrenuti u svoju korist pa je tako izjava kako će se HDZ, ako treba, vratiti u baraku na Jarunu i krenuti od nule, koju je dala povodom pokretanja istrage protiv

HDZ-a, morala bar nekoga dimnuti u srce. No, glavnim adutom Jadranke Kosor mnogi smatraju njezinu odlučnost, iako ima i mišljenja da ona odlučnost samo glumi te da se to osjeća na intuitivno-emocionalnoj razini.

PREMIJERKIN NASTUP DOBAR

Pitanje je kako će se Jadranka Kosor i HDZ dalje ponašati uslijed početka suđenja bivšem premijeru i predsjedniku HDZ-a Ivi Sanaderu i najnovije optužnice protiv same stranke. Stranka je još prije nekoliko mjeseci s agencijom Digital komunikacije počela raditi na svom repositioniranju i novoj komunikacijskoj strategiji. Oformili su tim stručnjaka kojim je na čelu Dejan Verčič, profesor odnosa s javnošću na Sveučilištu u Ljubljani i jedan od najjačih političkih konzultanata u regiji, a uz njega rade i Marjan Jurleka, Nedžad Haznađar, Mirela Sertić Janković i Ana Tkalac Verčič. Mnogi suradnici Jadranku Kosor opisuju kao ženu nevjerojatne energije koja je u stanju iznenaditi one koji je prije nisu pobliže poznavali.

Ljudi koji s njom svakodnevno rade ističu da Jadranka Kosor nije marioneta kojom će se igrati spin doktori. Ono što ona govori ide iz njezina osjećaja jer zna što želi. Konzultanti s njom razgovaraju, brižljivo je i uvijek su joj na usluzi ako o nekoj stvari treba prodiskutirati, ali ona je lider i sama na kraju odlučuje što joj najbolje odgovara. „Potrebno je puno staloznosti da se podnesu svi ti udarci i nastavi ići pravim smjerom, prema svojim biračima i svojim simpatizerima. Jer, kad vas tuku, a tuku svaki dan bestidno, potrebna je nevjerojatna čvrstoća, odlučnost, sabranost i usmjerenost da biste došli do rezultata. Jadranka Kosor ima izuzetnu radnu energiju i maksimalno je koncentrirana na sastancima. Mnoge oko sebe je impresionirala“, kaže jedan analitičar HDZ-a. Isto tako, smatra se da je Jadranka Kosor stavljena u apsurdnu situaciju jer se mora braniti od napada i optužbi žene koja je osumnjičena za teški kriminal, a to je bivša blagajnica HDZ-a Branka Pavošević koja je jedan od glavnih svjedoka za progon HDZ-a.

„Naravno da se svi koji su sudjelovali u prjavoj radbi koju je Jadranka Kosor razotkrila i predala pravosuđnim tijelima, sad žele oprati i svaliti krivnju na druge“, ističu u HDZ-u. Ono što se unutar stranke može neslužbeno čuti je i nezadovoljstvo načinom na koji se većina medija odnosi prema HDZ-u i predsjednici stranke. „Veći dio medija je toliko izrazito nesklon HDZ-u da to nema veze s profesionalnošću. Ako samo pogledate oclabir fotografija Jadranke Kosor, namjerno objavljuju neke njezine grimase, slikaju je dok jede, kako se drži za glavu i slično. Ovo je još gore od onog što su radili Milanu Bandiću za vrijeme predsjedničke kampanje“, ističe se unutar HDZ-a. ❖